

12. II 1993

Tinasõdur ja Baleriin Estonia Teatris

Jõuluõhtul juhtub nii mõndagi. Sajandist enam aastaid tagasi mängisid sellel õhtul Inglismaal kaks last nukuteatri paberist nukkudega. Õel oli paberist balerini, vennal tinasõdurid. Et lapsed magama jääks, luges vanaema neile Anderseni muinasjutte... Pärast aga vaatas kaua noore kauni daami portreed seinal, muutus ise selleks naiseks, haldjaks. Ja laste paberteater elustus, baleriin ja tinasõdur armusid teineteisesse...

Nii algab täna õhtul Estonia Teatris esietenduv ballett "Armastuse muinasjutt", aluseks kuulsad muinasjutuvestja Hans Christian Anderseni surematu tantsijanna ja tinasõduri lugu.

Nii algab täna õhtul Estonia Teatris esietenduv ballett "Armastuse muinasjutt", aluseks kuulsad muinasjutuvestja Hans Christian Anderseni surematu tantsijanna ja tinasõduri lugu.

Legendaarse prantsuse päritoluga taani ballettmeisteri, tantsija ja pedagoogi August Bournonville'i (1805-1879) balletilooming on Eestis tuntud eeskätt tema "Sülfii-di" läbi, mis esietendus "Estonias" kümme aastat tagasi. Ühtekokku lõi Bournonville ligi 50 balletti, millest on säilinud vaid kaheksa. Täna kell 19.00 esietendub Estonia Teatris veel üks A.Bournonville'i koreograafial põhinev ballett —

lapsepõlvesõbrad, nende koostöö kestis pikka aega. Muinasjutu ja balleti vahekorra sõnastas A.Bournonville omal ajal nii: "Teemas, mille eest me võlgname tänu

mida neil armastajatel tuleb kogeda enne, kui nad saavad ühte jääda." Algne balleti pealkiri kõlaski tõlkes "Muinasjutt piltides", "Armastuse muinasjutuks" muutus see vaid taaselustaja Kenneth Oberly tahtel — eestikeelses pealkirjas pidi olema sõna "armastus".

Oberly ja Bournonville

"Armastuse muinasjutt" valmis A.Bournonville'i elu lõppjärgus. See oli eksperimenteerimise periood, kus klassikalist tantsu püüti

lunud Bournonville'i seatud liikumise elavus ja paindlikkus, kogu tema stiili avaliolek."

1970-ndatel, kui K.Oberly otsingud algasid, ei olnud Bournonville'i kohta saada- val just kuigi palju informatsiooni. Täenduslikuks sai ühendus kahe taani balerini- niga, kellest ühel oli Taanis oma balletikool. Eathel Peterson oli veel selle generatsiooni esindaja, kes õpetas Bournonville'i tehnikat iseloomulikus *pure manneris*. Tema juures võttis tunde enamik Taani nimekatest tantsijatest.

ja sõnutsi väga vähe säilinud.

Muinasjutu järellugu

"Armastuse muinasjutu" otsene koreograafia on konstrueeritud teadaolevate Bournonville'ile iseloomulike põhikombinatsioonide järgi. Oma pitseri vajutab rekonstrueerimisele ka aeg, sest tahes või tahtmata peab lavastaja lisama balletile kaasaegseid varjundeid. Kennet Oberly oli väga tänu-ulik Estonia Teatri kunstnikule Eldor Renterile, kellelt tulid mitmed lavastuse loomiseks vajalikud ideed.

"Armastuse muinasjutus" osaleb peaaegu kogu Estonia Teatri balletitrupp. "Loomulikult on need paljud etenduses tegevad tantsijad pidanud kohanema uue stiiliga ja see pole olnud kerge," arvab lavastaja. "Erinevalt Petipa traditsioonist, mis keskendus esmalt tantsutehnikale, huvitas Bournonville'i näitlejaisiksus ja tema roll. Alles seejärel tulid sammud."

nonville ligi 100 balleti, millest on säilinud vaid kaheksa. Täna kell 19.00 esietendub Estonia Teatris veel üks A.Bournonville'i koreograafial põhinev ballett — "Armastuse muinasjutt", taani keeli — *Eventyr i Billeder*.

"Kahilen, kas sellenimelist balletti Taanimaal üldse teatakse," tunnistas lavastaja Kennet Oberly (USA) esietendusele eelneval pressikonverentsil. Tegemist on meie oludes harvaesineva ja maailmapraktikas küllaltki kuluka võimalusega näha laval restaureeritud balletti, mis esmakordselt nägi ilmavalgust Kopenhaagenis 1871. aastal. Ajad olid teised, kombes samuti, ja nii tuli vastloodud balletil jagada ühte õhtut ooperi või draamaga. Paraku polnud "Armastuse loo" kõrval teist samaväärselt tugevat lugu teisest žanrist, balletti esitati edukalt üheteistkümnel korral, siis unustati.

Mitte ainult muinasjutt

Need, kes tahaksid "Armastuse muinasjuttu" näha ainult muinasjuttu, peavad paraku pettuma: oli see nüüd August Bournonville või Kennet Oberly, kes laenas Andersenilt vaid ühe põhiidee, kirjutas sellele täiesti uue *story*. Nagu väikeriikides teadaolevalt tihti juhtub, olid Taani kuulus muinasjutuvestja ja peaaegu sama kuulus ballettmeister

• "Armastuse muinasjuttu" osaleb peaaegu kogu Estonia Teatri balletitrupp. Baleriini osas on teatri priimabaleriin KAIE KÖRB.

meie kuulsa kaasmaalase ühele kõige naiivsemale muinasjutule, sisaldub ainult seemneiva, millest on fantaasiapinnases kasvanud suurem taim.

Selline pildirida nagu vankumatu tinasõduri armastus väikese baleriini vastu saab teatrilava jaoks kõlblikuks ainult tänu katusmustele ja kiusatustele,

ühendada näitlemise ja karakteritantsuga," ütleb tagamaade tutvustuseks Kennet Oberly, USA-st pärit koreograaf, lavastaja, tantsija ja mitmete A.Bournonville'i ballettide rekonstrueerija. "Bournonville'ist rääkides tuleb minna tagasi minu tantsijakarjääri algusesse, kui ma kuueteistaastase tantsijana nägin Stuttgardis tema "Napolit". Mind on võ-

Kennet Oberly on tantsinud Stuttgardis John Cranco juures ja Maurice Bejart'i "XX sajandi balletis", samuti Tivoli pantomiimiteatris Kopenhaagenis. Taanis töötades sai võimalikuks ka pikem uurimisprotsess arhiivides ja raamatukogudes, et leida Bournonville'i kadunud töid — sealhulgas ka "Armastuse muinasjuttu", mille originaalist oli lavasta-

VALDEK SALU foto

mis keskendus esmalt tantsutehnikale, huvitas Bournonville'i näitlejaisiksus ja tema roll. Alles seejärel tulid sammud."

Muusika

on balletile kirjutanud Taani Kuningliku Teatri kapellmeister Wilhelm Holm, kes on loonud muusika mitmetele Bournonville'i teostele (vaid üks "Armastuse muinasjuttu" valss pärineb soome heliloojalt P.Kuusistolt). "Nii nagu koreograafia puhulgi, on ka balleti muusikas palju romantilist teemat, aga ka saksa klassikute mõjustusi," arvas "Armastuse muinasjuttu" muusikaline juht ja dirigent, eesti päritolu maestro Kanadast Norman Illis Reintamm. "Inglismaal väljaantud muusikaentsüklopeedias Holmi nime ei mainita. Tahaksin lähemal ajal minna Taani, et saada enam teada komponisti kohta, kes on kirjutanud nii ilusa muusika."

Norman Illis Reintamm arvas, et lavaletulev ballett peaks sobima kogu perele. "Kennetil on õigus, kui ta ütleb: see on nagu koduküpsetatud leib. Kindlasti kestab "Armastuse muinasjuttu" Estonia Teatris veel väga kaua aega."

ILONA MARTSON